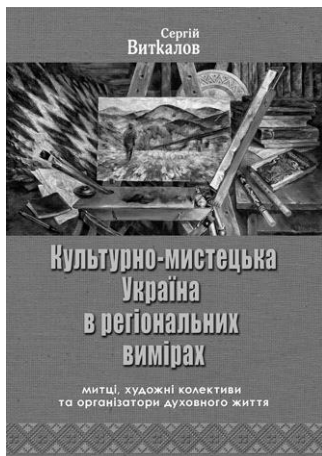

Культурно-мистецькі проблеми регіонального простору у вимірах наукових досліджень

Виткалов С. Рівненщина: культурно-мистецький потенціал в парадигмах сучасності : монографія / Сергій Виткалов. — Рівне : ППДМ, 2012. — 416 с., іл.

Виткалов С. Культурно-мистецька Україна в регіональних вимірах : монографія / Сергій Виткалов. — Рівне : ППДМ, 2014. — 362 с., іл.

Національно-культурні перетворення на теренах колишньої республіки СРСР, зокрема й Ук-

раїни, попри малоефективні зрушення в політико-економічній площині, демонструють широку експериментальну діяльність у духовній сфері. Це помітно у проблематиці театрального життя чи загалом концертного простору республіки, формах пошуку і репрезентації нових досягнень у музичному й аматорському рухах, а відтак і в краєзнавчих дослідженнях тощо.

Характерною рисою духовного життя став і значний дослідницький інтерес широкого загалу та науковців до власного національно-культурного становлення, поглиблення спроб не лише відновити історичну правду про минулий час і простір культури, а й створити чи теоретично розробити питання подальшого творчого розвитку, реконструювати пройдений шлях вже новітньої доби. З огляду на це слід відзначити активізацію дослідницької роботи, а отже й друку краєзнавчої літератури та перші спроби мистецтвознавчих узагальнень культурного розвитку молодій державі.

На підтвердження варто звернутися до досвіду Західної України, яка сьогодні демонструє не лише розмаїття народної культурної ініціативи, виявленої у фестивальному русі, нових формах культурно-мистецького життя: активізації камерного жанру, формуванні муніципальних духових (сміт Смига, Любомирка, Рівненщина) і симфонічних оркестрів (Рівне), хорових колективів (Житомир), проведенні фестивальних заходів (Луцьк, Дрогобич, Рівне, Житомир) із залученням національних колективів із багатьох європейських країн, широкі обмінні міждержавні гастролі, що не лише урізноманітнюють життя місцевого населення, а й дають змогу порівнювати культурний розвиток регіонів.

Ще однією рисою є постійні і досить часто — вдалі спроби теоретичного осмислення нових явищ у культурній площині. Наголошу у цьому зв'язку на монографіях молодого дослідника з м. Рівне, кандидата мистецтвознавства, члена Національної Спілки журналістів України Сергія Виткалова¹, які значною мірою підтверджують наведену думку і демонструють активізацію наукового пошуку, спрямованого

на осмислення власної історії й сьогодення вже на новій теоретико-методологічній та джерелознавчій базі.

Перевагою цих видань є те, що вони підготовлені на підставі прискіпливого ознайомлення автора з сучасною культурно-мистецькою інфраструктурою, дослідженням духовних витоків культурно-мистецького життя регіону через детальне опрацювання численних поточних архівів обласного та низки районних управлінь (відділів) культури, Центру народної творчості, приватних архівів місцевих митців, а також численних матеріалів обласного архіву. Автором здійснено контент-аналіз понад 1000 різноманітних регіональних видань, проведено чимало інтерв'ю з учасниками культурного процесу, переглянуто десятки репетицій, програм, творчих звітів. Значну увагу зосереджено на аналізі інформаційного простору краю.

Позитивною рисою цих видань є те, що предметом аналізу автора стали Програми з охорони національної культурної спадщини, нові форми культурної ініціативи, що розгортається в регіоні, специфічна культурна робота, яку здійснюють представники національних меншин тощо. Не менш оригінальним є матеріал, що розкриває специфіку організації різних рівнів культурно-мистецької освіти, завдяки якій і стало можливим подібне культурне насичення, що аналізується в книгах. Це, в свою чергу, дало широкі можливості автору для теоретичної інтерпретації одержаних даних, зробило набутий досвід здатним до апробації та наслідування.

Якщо у першій книзі аналізувався широкий спектр аматорського і професійного мистецтва в історичній ретроспективі, фестивальний рух, потенційні можливості музейної мережі в її розмаїтті виявів та мистецьких колекцій, специфіка організації "зеленого туризму", експериментальна діяльність культурно-дозвільних комплексів тощо, то основна увага другої книги зосереджена на аналізі творчої діяльності тих осіб, зусиллями яких культурний простір регіону і сформувався саме у такому форматі. Йдеться про організаторів культурно-мистецького життя, зокрема широкого фестивального руху, керівників художніх колективів, мистецьких навчальних закладів, методичних структур, відомих краєзнавців, митців переважно декоративно-ужиткового напрямку та інструментального виконавства, аматорського театру тощо. І все це подано в контексті широкого порівняльного аналізу з подібними видами творчості в інших регіонах України — Миколаївській, Херсонській, Волинській та інших областях.

Заслуговує на увагу й уміння автора інтерпретувати матеріали соціологічних досліджень та робити на їх підставі не так бажані, як логічні висновки.

У цьому виданні чимало оригінального матеріалу теоретико-методологічного спрямування, крізь призму якого й аналізується художня діяльність волинського краю. Викликає повагу широка апробаційна база дослідження, репрезентована у понад 140 наукових публікаціях автора, його виступах на 40 науково-практичних конференціях та майже 60 рецензіях на культурно-мистецькі заходи у регіональній періодиці.

Цілком слушним видається сподівання автора на те, що багатий культурний досвід, накопичений і трансформований роками на наших землях, певною мірою критично

¹ 1. Виткалов С. Рівненщина: культурно-мистецький потенціал в парадигмах сучасності : монографія / Сергій Виткалов. — Рівне : ППДМ, 2012. — 416 с. : іл. ; 2. Виткалов С. Культурно-мистецька Україна в регіональних вимірах : монографія / Сергій Виткалов. — Рівне : М. Дятлик, 2014. — 362 с. : іл.

оцінений і успадкований, сприятиме подальшому розширенню меж його практичного використання в усіх аспектах, допоможе у формуванні нових поколінь українських митців, діячів та керівників сфери національної культури, збагатить творчі контакти регіональних майстрів у широкому сенсі цього слова з представниками художньої творчості чи інтелігенції загалом як нашої країни, так і інших держав, збереже і примножить культурно-мистецький потенціал України, яка може бути сильною і духовно розмаїтою лише завдяки потужній культурній практиці своїх регіонів. У цьому й бачиться запорака її подальшого духовно-культурного зростання і зацікавлення нею світової спільноти.

Сподіваюся, що подібні видання стануть не лише зразком для наслідування у вивченні регіонального культурного простору, а й розширять нашу уяву про потенціал регіональної культурної практики загалом. Вони можуть слугувати

основою для підготовки спільних видань стосовно розвитку культурно-мистецького життя нашої країни і її найближчих сусідів. Отже, логічним було б простежити сучасний культурний розвиток теренів, що чимало часу перебували в одному духовному руслі.

Аналізовані книги мають якісне поліграфічне виконання, іменний та географічний покажчики, що значно прискорює пошук того чи іншого терену чи постаті, і водночас засвідчують надзвичайно широкий обсяг введеного до культурного обігу матеріалу.

Василь Чепелюк,
професор, завідувач кафедри теорії, історії мистецтва та музичного виконавства Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки

Надійшла до редакції 23 квітня 2014 року